

BẦU CỬ GAY GO. NƯỚC PHÁP ĐI VỀ ĐÂU ?

Từ Thức

Ít khi một cuộc bầu cử ở Pháp được dư luận quốc tế chú ý và theo dõi như cuộc bầu cử Tổng Thống Pháp trong ba tuần lễ tới. Cuộc bầu cử này không còn là một sinh hoạt chính trị nội bộ của nước Pháp, mà có thể sẽ làm đảo lộn khuôn mặt chính trị ở Âu Châu. Phe cực hữu đang đứng đầu trong những cuộc thăm dò dư luận. Nếu Cực Hữu thắng cử, Liên Hiệp Âu Châu có thể đi tới tan rã, đồng Euro lung lay, đưa tới khủng hoảng kinh tế Âu Châu, và từ đó đe dọa kinh tế thế giới, bởi vì Âu Châu, cùng với Hoa Kỳ và Trung Hoa, là một trong ba trọng tâm kinh tế thế giới. Người ta nhìn về Paris, hồi hộp, lo ngại.

Đảng cực hữu FN (Front National , Mặt Trận Quốc Gia) theo chủ nghĩa quốc gia quá khích, chống kinh tế thị trường, chống thế giới hoá, chủ trương bế quan toả cảng, đóng cửa biên giới, ra khỏi Liên Hiệp Âu Châu, ra khỏi khối tiền tệ Euro. Sau Brexit (Nước Anh ra khỏi Liên Hiệp Âu Châu gần đây), nếu nước Pháp rút , Âu Châu sẽ tan rã, sớm hay muộn, vì nước Pháp, cùng với Đức, là hai nước chủ chốt của Âu Châu. Hai cái chân của Âu Châu. Một cái chân què, Âu Châu sẽ khập khiễng trước khi té. Nhất là hiện nay, luồng gió quốc gia chủ nghĩa đang thổi mạnh ở các nước Âu Châu, từ Anh, tới Áo, Hung, Hoà Lan , Pháp , sau khi đã gây bão tố ở Hoa Kỳ với hiện tượng Donald Trump.

Với hiện tượng Trump, các nước dân chủ Tây Phương đang đi vào một cơn khủng hoảng chính trị nghiêm trọng. Người dân không còn tin tưởng các đảng phái, các hệ thống, các nhân vật đã thay nhau lãnh đạo từ mấy chục năm nay. Nếu thế giới hóa , nói chung, đã nâng cao đời sống của người dân ở nhiều nước, cũng đã đưa tới bất công, đã gạt ra lề đường những người không kịp thích ứng với thời đại mới, đã làm dân nhiều nước Tây Phương thấy tương lai của mình mù mịt. Nhất là thấy mình mất chỗ đứng, bơ vơ ngay trên đất nước mình. Thấy Tây Phương bị đe dọa tứ bề. Đe dọa bởi hàng hóa nhập cảng. Đe dọa bởi phong trào di dân. Đe dọa bởi khủng bố Hồi Giáo. Người Tây phương cảm thấy họ không còn làm chủ vận mệnh của mình. Người dân lại càng bất mãn hơn, muốn lật đổ tất cả hệ thống cũ, khi thấy các chính khách bất lực, vì quyền lực thực sự không còn nằm trong tay các nguyên thủ quốc gia, đã rơi vào tay các thế lực tài phiệt quốc tế, những Exxon, Google, Mosanto, Amazon, Goldman Sachs... Phong trào gọi là dân túy (populisme,

populism) , đúng hơn là mị dân, lợi dụng không khí bất mãn đó, trở thành những lực lượng chính trị chủ yếu.

TẢ VÀ HỮU

Nước Pháp không tránh khỏi hiện tượng đó. Đảng cực hữu FN, Front National, trước đây chỉ là một nhóm chính trị bên lề, ngày nay trở thành đảng số 1. Trước đây, người ta bầu cho FN một cách lén lút, để phản kháng, không dám công khai nhận mình là cử tri của FN , được coi là một nhóm kỳ thị chủng tộc, quá khích, cực đoan. Ngày nay, người ta hãnh diện vận động tranh cử cho FN, coi đó như một hành động ái quốc, kể cả giới trẻ, nạn nhân của nền kinh tế tụt hậu của Pháp. Kỳ bầu cử năm nay, khuôn mặt chính trị Pháp hoàn toàn đảo lộn, ra khỏi mọi dự đoán của những chuyên viên chính trị. Người ta theo dõi bầu cử như theo dõi một cuốn phim gay cấn, vì mỗi ngày có một hiện tượng mới, một biến chuyển mới, không ai biết đâu mà mò. Sau cuộc bầu cử này, sinh hoạt chính trị, đảng phái ở Pháp chắc chắn sẽ lật sang một trang khác.

Trước đây, ít nhất từ thời De Gaulle (Tổng thống Pháp 1959-1969), chính trị Pháp tương đối đơn giản. Nước Pháp chia làm hai : gần một nửa nước theo phe tả , gần một nửa phe hữu, một thiểu số đứng giữa. Nhóm lừng khùng này đứng về phe nào phe đó thắng. Tả hữu thay nhau cầm quyền. Chán nhà cầm quyền phe hữu, người ta bầu cho phe tả. Hay ngược lại. Chính quyền trong tay một số chính khách chuyên nghiệp, làm chính trị suốt đời, những khuôn mặt trẻ, những luồng gió mới rất hiếm.

Định nghĩa khuynh hướng tả hữu rất phức tạp, vì thay đổi với thời đại. Đại khái, phe hữu, tin vào khả năng và sáng kiến cá nhân. Nếu mỗi cá nhân cố gắng thăng tiến, xã hội sẽ phát triển. Phe tả nghĩ nhà nước phải can thiệp để tránh lạm dụng, cá lớn nuốt cá bé, để xây dựng công bằng xã hội. Về mặt kinh tế, phe hữu theo khuynh hướng tự do, phe tả có khuynh hướng nhà nước điều khiển, hay ít nhất can thiệp. Về mặt xã hội, ngược lại, phe hữu có khuynh hướng bảo thủ, muốn giữ những giá trị cũ, phe tả cởi mở hơn, đi tiên phong trong những phong trào như kết hôn giữa người cùng phái, bảo vệ người đồng tính luyến ái, bãi bỏ án tử hình...Phe nào cũng có ưu và khuyết điểm. Nếu kinh tế hoàn toàn tự do, bất công xã hội sẽ chùng chát. Nếu can thiệp quá đáng, cá nhân bị bóp nghẹt, xã hội sẽ cằn cỗi. Nếu không có hệ thống an sinh xã hội, sẽ có nghèo đói, ngược lại, nếu giúp đỡ, trợ cấp quá đáng, sẽ đưa tới lười biếng, ỷ lại..

Phe hữu của Pháp ngày nay là Đảng Cộng Hòa, LR (Les Républicains) sau khi đã đổi tên nhiều lần. Khi có tai tiếng, hay không ăn khách nữa, người ta đổi tên, mở cửa hàng mới, nhưng hàng hóa và cô bán hàng vẫn như cũ. Nói ‘ ‘ cô bán hàng ‘ ‘ cho vui, thực sự chính trường Pháp rất thiếu bóng phụ nữ. Ở Bắc Âu, phụ nữ chiếm 50% trong quốc hội, trong nội các, trong ban lãnh đạo các xí nghiệp. Quốc hội Pháp không quá 10% phụ nữ, mặc dù luật Pháp phạt nặng những đảng chính trị không tôn trọng nguyên tắc lựa số đàn bà, đàn ông ngang nhau ra ứng cử quốc hội hay hội đồng tỉnh . Các chính đảng sẵn sàng nộp phạt để giữ chỗ cho đàn ông.

Phe tả là đảng Xã Hội (Parti Socialiste). Bên cạnh đảng Xã Hội có đảng Cộng Sản (PCF) , nhưng đảng này, trước đây là một trong hai chính đảng lớn nhất, làm mưa làm gió, ngày nay là một bóng ma. De Gaulle nói : *giữa chúng tôi và PCF , không có ai cả*. Sau khi bức tường Bá Linh sụp đổ, sau khi Nga Xô Viết tan rã, Đảng Cộng Sản dần dần tàn rụi, trở thành một nhóm bỏ túi, ngày nay không tới 2% phiếu bầu. Người Việt nghe đảng Xã Hội hơi ón, vì chữ Xã Hội khiến liên tưởng tới cái vụ Xếp Hàng Cả Ngày ; sự thực đảng Xã Hội Pháp là một đảng tôn trọng dân chủ như những chính đảng khác. Những tiến bộ xã hội từ đệ nhị thế chiến , như hạn chế giờ làm việc, trả lương ngày nghỉ hè, an sinh và bảo hiểm sức khỏe cho mọi người, đều là những thành quả của đảng Xã hội. Vấn đề của đảng này là họ không thích ứng kịp với thời đại mới, với kinh tế mới, họ mơ tưởng một xã hội không có thực. Và chế độ cấp dưỡng trở thành khó khăn trong một quốc gia gần như phá sản, vì kỹ nghệ bị cạnh tranh, thất nghiệp cao (trên 10 %), nợ nần chồng chất. Một đứa trẻ vừa mở mắt chào đời ở Pháp đã mang nợ 30 ngàn euros. Thuế lợi tức chỉ đủ trả tiền lời của những món nợ không lồ, càng ngày càng chồng chất.

TỪ FILLON TỚI MACRON

Trong vài tuần nữa, nhiệm kỳ của tổng thống Francois Holland, thuộc đảng Xã Hội sẽ chấm dứt. Sau 5 năm cầm quyền, ông Holland đã gây bất mãn, thất vọng, đến độ ông không dám ra tái tranh cử, chuyện chưa hề xảy ra trong chính trường Pháp. Ngân quỹ quốc gia kiệt quệ, khiến chính quyền không thể phân phát vung vít như thông lệ. Ông ta cũng không nắm nổi đa số ngay trong đảng của mình để có thể thực hiện những cải tổ cần thiết. Đảng Xã Hội coi như chính quyền sẽ vượt khỏi tay mình. Theo dự đoán, chính quyền từ tháng tới sẽ lọt vào tay đảng Cộng Hòa, đảng hữu phái quan trọng nhất. Cách đây hai tháng, Ứng cử viên của đảng này, François Fillon, cựu Thủ Tướng, coi như việc trở thành Tổng Thống là một chuyện đương nhiên. Chỉ việc ngồi chờ sung rụng. Nước Pháp bầu cử hai vòng,

vòng đầu để lựa hai người vào chung kết, vòng hai, ứng cử viên nào có số phiếu cao nhất sẽ đắc cử. Đảng Xã Hội coi như bị loại, François Fillon sẽ vào vòng hai với lãnh tụ cực hữu FN, bà Marine Le Pen. Có thể bà Le Pen sẽ dẫn đầu vòng đầu, nhưng , như những cuộc bầu cử trước đây, vào vòng hai sẽ bị loại, vì tất cả các ứng cử viên khác (lần này có ...11 ứng cử viên) sẽ kêu gọi bỏ phiếu chống FN để tránh cho nước Pháp một cuộc phiêu lưu với hậu quả không lường được.

Đó là kịch bản đã diễn ra từ trước tới nay. Lần này, mọi chuyện xảy ra khác hẳn mọi dự đoán. Sau khi Ông Fillon được chọn đại diện cho đảng Cộng Hoà, báo chí khám phá ra ông đã dính líu tới rất nhiều chuyện lem nhem về tiền bạc. Trong kỳ bầu cử sơ bộ để lựa ứng cử viên của phe hữu, Fillon thắng vẻ vang, vì ông ra tranh cử với danh nghĩa một chính khách trong sạch, liêm khiết, quyết tâm cải tổ nước Pháp, sẵn sàng đòi “ mồ hôi, nước mắt ” của dân để cứu nước, một chuyện chưa có chính khách nào dám làm, ở một nước người dân chỉ đòi quyền lợi hơn là bòn phận. Fillon, *the right man in the right place*

Dùng một cái, người ta khám phá ra một ông Fillon rất lem nhem. Mỗi ngày báo chí khai một vụ tai tiếng. Ông ta, khi là dân biểu, đã lấy tiền của Quốc Hội trả lương cho bà xã. Mỗi dân biểu, ngoài tiền lương, được cấp 9500 euros (trên 10.000 dollars) mỗi tháng để trả lương cho thư ký, phụ tá. Thay vì tuyển mộ 2, hay 3, phụ tá, Fillon đem hết số tiền trả lương cho vợ, mặc dù bà này không làm gì, chỉ lãnh lương ngồi chơi xơi nước. Ông ta làm cố vấn lãnh thù lao cho các sở tư, là chuyện cấm kỵ đối với một người làm dân biểu, bộ trưởng, thủ tướng. Ông ta nhận quà đất tiền của các tay tài phiệt : đồng hồ hàng chục ngàn euros, quần áo 6, 7 ngàn Euros một bộ, tổng cộng 38 ngàn euros quần áo. Tòa án, cảnh sát mở cuộc điều tra khẩn cấp. Đó cũng là chuyện hoàn toàn mới ở nước Pháp, nơi những chuyện mờ ám của các chính khách tai to mặt lớn thường thường bị im đi, dần dần rơi vào quên lãng. Nước Pháp không có một trình độ dân chủ kiểu mẫu như các nước Bắc Âu. Ở Thụy Điển, nhận một món quà trên 20 dollars, chính khách không được giữ làm của riêng, phải trao cho quốc hội, toà thị chính hay chính phủ. Fillon không biết là ông ta đang sống trong một cơn bão chính trị, cử tri ngày nay không chấp nhận những chuyện lem nhem nữa. Ông ta tuyên bố nếu bị truy tố, sẽ rút lui . Vài tuần sau, cả Ông và Bà bị truy tố, ông ta tuyên bố sẽ tiếp tục tranh cử, nói là nạn nhân của các quan tòa do Hollande dặt giây.

Uy tín của Fillon sút giảm, đa số những người ủng hộ bỏ đi , ngay cả những phần tử thân cận nhất. Tới giờ này, theo những cuộc thăm dò, từ số một, ông ta tụt xuống

hàng thứ ba. Hai người đứng đầu là bà Marine LE PEN, cực hữu ; Emmanuel MACRON, không đảng phái, mỗi người trên dưới 25% số phiếu ; François FILLON, đảng Cộng Hoà 18% ; Jean Luc MELENCHON, cực tả ; 15%, Benoît HAMON, Đảng Xã hội, 10% , những ứng cử viên khác không đạt tới 5% số phiếu (nếu đạt 5% số phiếu, tất cả chi phí tranh cử sẽ được nhà nước hoàn lại cho ứng cử viên).

BÀN CỜ CHÍNH TRỊ ĐẢO LỘN

Kết quả thăm dò sẽ thay đổi mỗi ngày, nhưng những con số trên, cho thấy một cơn bão đã thay đổi hoàn toàn khuôn mặt chính trị của nước Pháp :

-Lần đầu tiên, hai đảng lớn, Đảng Cộng Hoà, phe hữu, và Đảng Xã Hội, phe tả, thi nhau cầm quyền từ mấy thập niên sẽ không có mặt trong vòng hai.

-Lần đầu tiên, Đảng Xã Hội thua nặng, vì chia rẽ trầm trọng. Sau ngày bầu cử, Đảng này sẽ hoặc tan rã, hoặc chia thành hai, một bên là những người tả phái suy nghĩ, hành động như ngày xưa, một bên là những người muốn cải tổ, để thích ứng với xã hội mới . Đảng Xã Hội của Jean Jaurès , Léon Blum, đã tạo một khuôn mặt nhân bản cho xã hội Pháp, với chế độ an sinh gương mẫu, ngày nay bất lực trước nạn thất nghiệp, trước vấn đề di dân, trước những thử thách của một thế giới mới.

-Đảng Cộng Hoà cũng sẽ chia rẽ trầm trọng, một bên là những người chủ trương cứng rắn để tranh phiếu của FN, một bên là những người ôn hòa, muốn một cánh hữu với khuôn mặt nhân bản

-Lần đầu tiên một người trẻ, không đảng phái, một Kennedy Tây, Emmanuel Macron, có thể sẽ thành Tổng Thống

Tới giờ này, hai người được coi là sẽ vào vòng hai là bà Le Pen và Macron. Người ta nghĩ Le Pen có thể đứng đầu, nhưng vào vòng hai sẽ bị Macron đánh bại. Trong những cuộc bầu cử cấp vùng, cấp tỉnh trước đây, đảng cực hữu thắng lớn vòng đầu, nhưng vào vòng hai đều thua nặng, vì dân Pháp vẫn không tin một nhóm quá khích có thể cầm quyền. Trong cuộc bầu cử tổng thống, Le Pen còn thêm một chương ngại nữa : bà ta chủ trương rút khỏi Âu Châu, ra khỏi hệ thống tiền tệ Euros. Dân Pháp, mặc dù chỉ trích Âu Châu, nhưng đại đa số không muốn theo bà ta trong cuộc phiêu lưu đó. Người thấy điều đó, Le Pen hứa nếu đắc cử, sẽ tổ chức trưng cầu dân ý về chuyện Âu Châu, đi hay ở. Nhưng đề nghị trưng cầu dân ý chúng tôi

đương sự không có bản lĩnh, không dám quyết định. Và trong tất cả những cuộc trưng cầu dân ý, trừ ở Thụy Sĩ là nước ổn định, giàu có, người dân bao giờ cũng dùng lá phiếu để chống chính quyền. Chính quyền vận động YES, dân bầu NO, hay ngược lại. Le Pen lên như điều nhờ chính sách chống di dân, chống Hồi Giáo, nhưng những biện pháp về kinh tế của bà ta tào lao, không khác gì nhóm cực tả, đại khái sẽ giảm thuế, tăng lương cho mọi người, về hưu năm 60 tuổi, ưu tiên mọi chuyện cho người Pháp, giống như trò “ America first ” của Trump

Cho tới hôm nay, 05/04 , người ta tiên đoán Le Pen và Macron sẽ vào vòng hai, và Macron sẽ là tổng thống của Pháp từ đầu tháng Năm. Dân Pháp bầu tổng thống vòng đầu ngày 23 tháng Tư, và hai tuần sau, ngày 07 tháng Năm, vòng chung kết. Nhưng đó là dự đoán, có thể chắc chắn trong “thời bình ”, khi đất nước chưa “ nổi cơn gió bụi ”. Ngày nay, không ai dám quả quyết. Gần đây, không ai tiên đoán Trump đắc cử, không ai đánh cá phe Brexit về ngược. Cử tri ngày nay đổi ý mỗi ngày. Khoảng 30 % cử tri Pháp cho hay sẽ không đi bầu, 40% chưa biết sẽ bầu cho ai. Không như trước, ai phe hữu bầu cho phe hữu, phe tả bầu phe tả, ít anh nào loạng quạng chạy qua chạy lại. Kết quả lần này sẽ thay đổi nếu số người tham dự ít hay nhiều hơn dự đoán, những biến chuyển thời sự khiến ngày bỏ phiếu người ta ngã về ông này hay bà kia. Đảng Cộng Hoà vẫn hy vọng mặc dù gặp khó khăn vì những vụ lem nhem, tai tiếng , Fillon sẽ lọt vào vòng hai, vì cử tri đã chán phe tả, muốn thay đổi, cuối cùng sẽ bầu Fillon, vì Le Pen quá khích, Macron không có kinh nghiệm. Đó là chưa kể Mélenchon, cực tả, với chương trình đòi đập đổ hết để làm cách mạng, đáng lẽ chỉ khiến người ta mỉm cười, nhưng càng ngày càng đông người theo, vì ông ta có tài ăn nói, nắm vững kỹ thuật truyền thông, trước đây là một tay lỗ mãng, gây gổ với cả nước, ngày nay đóng vai một chính khách rất từ tốn, lễ độ.

MACRON, KENNEDY PHÁP

Nếu Macron đắc cử, ông ta sẽ là Tổng thống trẻ nhất (40 tuổi), tổng thống đầu tiên không thuộc đảng nào. Cách đây 4 năm, không ai biết tên Macron. Ông ta còn là một nhân viên ngân hàng cao cấp, sản phẩm ưu tú của hệ thống giáo dục Pháp, tốt nghiệp Sciences Po và ENA, là những đại học có uy tín, nơi xuất thân của những người thay nhau lãnh đạo nước Pháp. Đệ tử của một triết gia nổi tiếng, Paul Ricoeur, Macron là một trí thức, ngoài khả năng chuyên môn. Thông thạo Anh ngữ, rất am tường tin học, mê văn chương, thi phú, Macron là người của thời đại mới , cởi mở, thực tiễn, coi việc hữu hiệu quan trọng hơn là ý thức hệ. Vấn đề của

Macron là những người trẻ có trình độ văn hóa thấp, những người ở vùng quê, hay các khu lao động, cảm thấy xa lạ. Năm 2012, Macron theo lời mời của Hollande, bỏ ngân hàng, nhận chức phó giám đốc văn phòng Phủ Tổng Thống. Được bổ nhiệm là Bộ trưởng Kinh tế sau đó, Macron từ chức năm ngoái, vì thấy hệ thống chính trị, hành chính của Pháp cứng nhắc, không thể hoạt động hữu hiệu, nếu không thay đổi toàn diện. Ông ta lập phong trào 'En Marche (Lên Đường), quy tụ những người có thiện chí, thuộc phe hữu hay phe tả, hay chưa từng hoạt động chính trị, muốn cải thiện xã hội Pháp. Giới chính trị coi thường, nghĩ đó cũng chỉ là một phong trào bỏ túi, ồn ào vài tháng rồi biến mất. Nhưng En Marche...lên đường thiết, càng ngày càng đông người theo. Những buổi meetings của Macron không đủ chỗ cho người kéo tới tham dự, đa số là lớp trẻ. Macron trở thành một thứ *pop star*, biến các chính khách khác trở thành các cụ già mệt mỏi. Trong đời tư, Macron chứng tỏ ông ta có cá tính mạnh, biết mình muốn gì. Ông ta kết hôn với bà giáo dạy văn chương trung học, lớn hơn ông ...20 tuổi, đã có 3 con, ngang tuổi với ông dựng. Bà Macron nói đùa : Emmanuel phải đắc cử kỳ này, vì năm năm nữa, mặt mũi tôi sẽ trở thành vấn đề cho anh. Nếu Macron đắc cử, ông ta sẽ cải cách nước Pháp một cách ôn hòa. Ông ta chủ trương mở cửa, cải tiến để bắt kịp thế giới đang thay đổi, nhưng không dùng những biện pháp mạnh như Fillon, không đòi mô hôi, nước mắt. Vấn đề của Macron là ông ta muốn là người không đảng phái, lấy phiếu của cả cánh tả, lẫn cánh hữu, những biện pháp ông ta đề nghị có vẻ nửa chừng xuân. Phe tả chỉ trích ông ta phản động như phe hữu, phe hữu kết án ông ta tiếp tục chính sách của phe tả đã làm lụn bại nước Pháp. Cả hai phe quả quyết Macron là tay mơ, không có hệ thống đảng phái mạnh đứng hỗ trợ, không có kinh nghiệm, sẽ đưa nước Pháp vào tình trạng hỗn loạn. Ủng hộ Macron mạnh nhất là... các nước láng giềng. Trong số 11 ứng cử viên, Macron là người ủng hộ Liên Hiệp Âu Châu tích cực nhất, vô điều kiện. Theo Macron, tương lai nước Pháp nằm trong khối Âu Châu. Nước Pháp quá nhỏ để có thể đứng một mình, đương đầu với Hoa Kỳ, với Á Châu. Ra khỏi Âu Châu, một thị trường lớn nhất thế giới, 500 triệu dân, là một cách tự sát đối với một quốc gia 66 triệu người đang gặp khó khăn về mọi phương diện.

Một vấn đề nữa, quan trọng hơn cả, mà ít người nêu ra : Tổng Thống mới sẽ có đa số ở Quốc Hội hay không ? Sau bầu cử Tổng thống, sẽ tới bầu cử quốc hội một tháng sau. Không ai tưởng tượng nổi khuôn mặt mới của quốc hội Pháp. Các Đảng lớn tan rã, đảng cực hữu của Le Pen hiện chỉ có hai dân biểu và hai thượng nghị sĩ, phong trào En Marche của Macron đưa người ra tranh cử lần đầu. Quốc Hội sẽ là

những mảnh vụn. Đối với những nước khác, như Đức hay Hoà Lan, đó là chuyện thường. Các nhóm sẽ thương lượng, thoả thuận với nhau để tạo một khối đa số. Người Pháp chưa có thói quen đó. Ở Pháp, cho tới nay, phe nào thắng, nắm hết, phe nào thua về đuổi gà cho vợ, chờ 5 năm, ra tay chiếm lại chính quyền.

NƯỚC PHÁP ĐI VỀ ĐÂU ?

Dù tổng thống tên là Le Pen, Fillon, hay Macron, tương lai nước Pháp trong những ngày tới không có gì rục rờ.

Với Le Pen, một cuộc phiêu lưu không tiền khoáng hậu bắt đầu. Hoa Kỳ là một cường quốc, có thị trường nội địa lớn, có khả năng tự túc về nhiên liệu, dầu khí, có đồng dollars mạnh, có thể bầu Donald Trump dấn chơi 4 năm. Pháp không đủ phương tiện để chơi trò chơi đó. Fillon là người có chính sách can đảm nhất để cải cách, nhưng với những vụ lem nhem bị khám phá mỗi ngày, ông ta liệu có đủ uy tín để đòi dân đổ mồ hôi và nước mắt ? Macron là một khuôn mặt mới, trẻ trung, tích cực, nhưng không ai biết vai ông ta có đủ mạnh để gánh vác những gánh nặng lớn lao ?

Nước Pháp có dư khả năng, có tài nguyên, có chất xám để cải cách, đóng lại vai trò một cường quốc. Chỉ thiếu một, hai yếu tố, nhưng cũng là yếu tố quan trọng hàng đầu : sự quyết tâm và trách nhiệm công dân. Người Pháp nào cũng nghĩ phải thay đổi, hy sinh để cải cách nước Pháp, nhưng người phải thay đổi là tất cả những người khác, trừ tôi. Cách đây 20 năm, Đức bị coi là phần tử bệnh hoạn của Âu Châu (*the sick man of Europe*), thua Pháp về mọi mặt. Cựu thủ tướng Gerhard Schröder, đảng Dân chủ Xã hội SPD , quyết định phải cải cách , đòi hỏi cả nước hy sinh, chấm dứt những biện pháp mị dân, chế độ bao cấp. Ông Schröder sau đó đã thất cử, nhưng chính sách can đảm của ông đã đặt nền móng cho một nước Đức mới. Ngày nay Đức trở thành cường quốc kinh tế số một ở Âu Châu, cán cân xuất nhập và ngân sách thặng dư, thất nghiệp 4% , Pháp trở thành phần tử bệnh hoạn, với 2100 tỷ tiền nợ, thất nghiệp trên 10 phần trăm (24 % trong giới trẻ), ngân sách lạm chi quá giới hạn đã cam kết với Liên Hiệp Âu Châu. Người Pháp không có tinh thần trách nhiệm của người Đức. Nước Pháp không có chính trị gia can đảm như Schröder. Trò chơi phổ thông của dân Pháp là khi gặp khó khăn là đổ ra đường biểu tình, đình công, bãi thị, làm tê liệt cả nước. Và chính quyền, tả hay hữu, mỗi lần có đám đông phản đối, không có thái độ gì khác hơn là ký ngân biểu, tặng nhóm này vài chục triệu, giúp nhóm kia vài chục triệu. Người Pháp gọi là ‘ ‘

Acheter la paix sociale ‘’, lấy tiền nhà nước tung ra để mua sự bình yên, để được an thân. Chuyện cải cách xếp một xó, để hậu tính. Con bệnh nằm chờ từ năm này qua năm khác, người ta chỉ vực dậy trong những ngày bầu cử. Nhưng lần này, có nhiều dấu hiệu cho thấy là người Pháp đã nổi giận, muốn thay đổi thực sự.

TÙ THỨC

Paris, 05/04/2017

Chuyển Đến: TS Dương Hồng Ân

Ngày 20/4/2017

www.vietnamvanhien.net